

De Valk:

*'Dit raakt het
hart van de
rechtstaat'*

De wethouder

Officier Karel de Valk over de Almelose gijzelingszaak

moest dood

Toen hij de door hem
gewenste vergunning niet
kreeg besloot een Almelose
horecaondernemer dat het
dan maar helemaal
afgelopen moest zijn: met
zijn bedrijf én met de
wethouder die hij
verantwoordelijk achtte.
De gevolgen waren enorm.
'Dat de wethouder niet
is neergeschoten is
puur toeval.'

De horecaondernemer verbrandde alle schepen achter zich. Eerst stak hij zijn café-restaurant in brand, dat in een winkelcentrum lag en waar woningen boven waren. Het ontaardde in een grote uitlaande brand. Toen reed hij met zijn splinternieuwe leaseauto naar het gemeentehuis van Almelo en stak daar de auto in brand, hetgeen een vlammenzee opleverde. Vervolgens stapte hij het gemeentehuis binnen met twee geladen vuurwapens, op zoek naar de wethouder die verantwoordelijk was voor horecaverunningen. Maar de wethouder was niet op zijn plek. Een andere wethouder en vier gemeenteambtenaren waren er wél, en voor hen begon toen een gijzeling die meer dan vijf uur duurde. De zaak kwam uiteindelijk zonder geweld tot een einde na langdurige onderhandelingen, telefonisch, door politieonderhandelaars. Een arrestatieteam hield de horecaondernemer aan.

'De pers zat er bovenop. Op 16 juni 2008, de dag het gebeurde, werd Almelo overspoeld door diverse media uit binnen- en buitenland', zegt Karel de Valk, destijds officier van justitie in Almelo. 'Terwijl het TGO-onderzoek in volle gang was ontstond in de media een beeld van: die arme ondernemer, gefnuikt in zijn ambities ▶

door de bureaucratie van de ambtenaren. Alsof de gemeente hem zó had dwars gezeten dat het eigenlijk wel begrijpelijk was dat de man tot deze daden was gekomen. Maar dat beeld van de dader als slachtoffer kwam niet overeen met de werkelijkheid. En daar konden we weinig aan doen. Wij wilden absoluut de procedure rond de vergunningverlening, de bestuursrechtelijke procedure, erbuiten houden en ons zuiver op de strafzaak richten. Soms kwamen wij met een persbericht, om verlenging van de gevangenhouding bekend te maken of om aperte onjuistheden recht te zetten, en verder waren we terughoudend. De feiten presenteren we op de zitting en in beginsel niet eerder.'

Eergevoel

Vele artikelen in kranten en tijdschriften, een televisiefilm en een documentaire van Zembla. Daarin werd de suggestie gewekt dat "burgers bezwijken" onder de "ambitieuze plannen van de gemeente". Een boek over de zaak is in de maak. De Valk vindt het teleurstellend dat de journalistiek niet kritischer is geweest in de berichtgeving over het gijzelingsdrama. 'Kennelijk leest het publiek zo'n verhaal over een "dappere" ondernemer tegenover de gemeente graag', zegt hij. 'Maar dat moet niet de doorslag geven. Een mooi verhaal, natuurlijk, maar het gaat om de feiten.' Het Openbaar Ministerie heeft alleen zijdelings naar de kwestie van de vergunningverlening gekeken. 'De bestuursrechtelijke zaak heeft alleen in zoverre een rol gespeeld dat ik wilde weten of we daarin mogelijk een verklaring konden vinden voor wat de man heeft gedaan', zegt De Valk. 'Maar het bleek dat de bestuursrechter de ondernemer extra tijd had gegund, hoewel hij niet over de vereiste vergunningen beschikte, om de zaak nog voort te zetten, in afwachting van verdere ontwikkelingen. Op zich niet een uitspraak om iemand tot wanhoop te drijven. De beslissing dateerde van kort voor de gijzeling. Het eergevoel van de dader, die van Turks-Koerdische afkomst is, heeft een rol gespeeld, volgens het Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld. Niet de eer in de zin van de kuisheid van vrouwen, de "namus", maar de eer in de zin van status en prestige: "seref". De Valk ziet de man bepaald niet als de goedwillende hardwerkende maar gefrustreerde ondernemer. 's Ochtends tankte hij een paar jerrycans met benzine bij een tankstation. Nadat hij zijn zaak en zijn auto in brand had gezet, was de wethouder aan de beurt. Al eerder had hij dreigementen geuit naar de wethouder en anderen. Door de consternatie over de brandende auto voor het gemeentehuis wist de man door te dringen tot de beveiligde bestuurdersgang op de

eerste verdieping. De wethouder om wie het ging was er niet, maar wel een andere wethouder. De man greep die wethouder bij zijn haar, waarbij hij met zijn doorgeladen pistool zwaaide.' De Valk is ervan overtuigd dat de man de wethouder voor wie hij kwam, maar die er niet was, had doodgeschoten als hij daarvoor de kans had gehad. 'Hij zei dat de wethouder dood moest, en daar bleef hij bij. Ruim drie uur na het begin van de gijzeling zei hij dat ook tegen de politieonderhandelaars. Hij was toen in zeer verhitte toestand', zegt De Valk. 'Wat mij betreft was hier sprake van poging tot moord. De rechtbank dacht daar anders over en sprak de man voor dat feit vrij. In hoger beroep heeft het Hof de poging tot moord wél bewezen verklaard. Als de wethouder in de buurt van de dader was gekomen, dan was hij er "geweest". En vervolgens had de dader de hand aan zichzelf geslagen, zo had hij aangekondigd.'

Geweld tegen politicus

De gijzeling, die meer dan vijf uur heeft geduurd,

Misdrijf, vonnis, arrest

Op zoek naar een wethouder gijzelde een horecaondernemer op 18 juni 2008 vijf personen in het gemeentehuis in Almelo. De rechtbank in Almelo veroordeelde de dader in januari 2009 tot 9 jaar gevangenisstraf, maar achtte poging tot moord op de (niet aanwezige) wethouder niet bewezen. Het Hof verklaarde dat wél bewezen en veroordeelde de man in december 2010 voor poging tot moord op de wethouder, gijzeling, brandstichting en overtrading van de Wet Wapens en Munitie tot 11 jaar gevangenisstraf. Het Hof vond 14 jaar een passende straf, maar hield rekening met verminderde toerekeningsvatbaarheid. In januari van dit jaar bekrachtigde de Hoge Raad het arrest.

heeft veel impact op de vijf gegijzelden gehad. 'Ze zijn koelbloedig gebleven en de wethouder die gegijzeld was heeft voortdurend op een professionele manier geprobeerd de man op andere gedachten te brengen', zegt De Valk. 'De gegijzelden hebben al die tijd in onzekerheid verkeerd hoe het zou aflopen. Wat heeft een man die alle schepen achter zich heeft verbrand nog te verliezen? Een beangstigende gedachte. De gegijzelden hebben in de loop van een geladen pistool gekeken, in handen van iemand die onberekenbaar overkwam. Zo'n gebeurtenis laat diepe sporen na in iemands leven.'

Dat mensen met een publieke functie bedreigd worden is niet nieuw; politieambtenaren, ambulancemedewerkers en ambtenaren van de Sociale Dienst kunnen daarover meepraten. Maar dat het mensen overkomt die niet regelmatig rechtstreeks met het publiek te maken hebben komt minder vaak voor. 'Wat deze man heeft gedaan heeft, mede door de manier waarop hij in de media is geportretteerd, nog andere gevolgen. Sinds deze gebeurtenissen is het regelmatig voorgekomen dat mensen zich aan de balie van het gemeentehuis meldden die openlijk zinspeelden op een gijzeling, als de gang van zaken hen niet zou bevallen. Het werken in een publieke functie, ook binnen een gemeentehuis, maakt kwetsbaar. Daar is men zich wel van bewust geworden. Het toenemende geweld, of dreiging met geweld, tegen mensen met een publieke functie vind ik zorgelijk. Deze man deinsde daar niet voor terug. Hij was een dader, geen slachtoffer.'

Het Hof gaf De Valk hierin gelijk door te overwegen dat de horecaondernemer zichzelf ten onrechte in de slachtofferpositie plaatste door de schuld voor wat hij heeft gedaan bij de gemeente te leggen.

In deze zaak speelde naast het dreigen met geweld tegen ambtenaren nog een ander aspect: het ging hier ook om een poging tot moord op een wethouder. 'Een wethouder, iemand die geen ambtenaar is maar een gekozen functionaris. Dreiging en geweld tegen een politicus gaat nog een stap verder dan tegen een ambtenaar. Het komt in Nederland gelukkig weinig voor en dat moet vooral zo blijven. Want stel dat een politicus zou bezwijken voor dreiging of geweld, dan zou de criminaliteit het winnen van de politiek en dat is iets dat nooit mag gebeuren. Dat raakt het hart van de rechtsstaat.' ◀

Tekst: Henriette van Wermeskerken
Foto's: Paul Remmelts

'Jezelf recht in de ogen kunnen kijken'

KAREL DE VALK (1964):

begon zijn loopbaan als Raio en werd officier van justitie, omdat zijn hart bij dat vak lag. Uit Amsterdam kwam hij eind 1999 naar Almelo, waar hij de Veiligheidshuizen opzette in de regio. Hij vertegenwoordigde het parket als verwervingsofficier (nu: officier beleid en strategie) in de driehoek en hield zich onder meer bezig met veelplegers. Daarna ging hij naar Zwolle waar de focus op mensenhandel lag. Nu is De Valk in Arnhem regio-officier voor Oost-Nederland, voornamelijk belast met ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (Afpakken).

'Boeiend aan het ambt van officier is dat je niet alleen de wet zo goed mogelijk toepast, maar ook bij jezelf als mens te rade gaat. In onderzoeken maak je soms ingrijpende keuzes. Dat vereist een kritische geest maar ook lef, doorzettingsvermogen en creativiteit. Je zoekt de grenzen van de wet op, maar respecteert altijd de beginselen van het recht. Voor flinke tegenwind moet je niet bang zijn; het belangrijkste is dat je jezelf recht in de ogen kunt kijken.'